

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 14. januar 2020

Sag 135/2019

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Lars Henriksen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 7. februar 2018 (7-11362/2016) og af Østre Landsrets 12. afdeling den 30. april 2019 (S-570-18).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Vibeke Rønne, Henrik Waaben, Oliver Talevski og Anne Louise Bormann.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om ophævelse, subsidiært frifindelse og mere subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse. For så vidt angår udbyttekonfiskationen har anklagemyndigheden nedlagt subsidiær påstand om, at T idømmes en tillæggsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2.

Anbringender

T har til støtte for påstanden om ophævelse anført navnlig, at anklageskriftet ikke opfylder betingelserne i retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4, om beskrivelse af hovedgeringen, idet ingen konkrete ophavsretskrænkelser er beskrevet. Anklageskriftet mangler den nødvendige konkretisering af, hvem der har begået hovedforbrydelsen, hvor og hvornår hovedforbrydelsen er begået, hvori hovedforbrydelsen består, og hvori de særligt skærpene

forhold består, jf. straffelovens § 299 b. En løs teoretisk beskrivelse heraf er ikke tilstrækkelig i medfør af retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4, når der er rejst tiltale for medvirken.

Til støtte for frifindelsespåstanden har han anført navnlig, at han ikke ved erhvervelsen af domænenavnet popcorn-time.dk, oprettelse af en hjemmeside på dette domæne og oplægning på hjemmesiden af diverse tekststykker med beskrivelse af Popcorn Time-programmet og af forbindelsestjenesten VPN samt links til andre uafhængige hjemmesider, hvorfra programmet kunne downloades, har medvirket til eller haft forsæt til, at konkretiserede forbrydelser blev begået.

Straffelovens § 23 er stedse blevet fortolket således, at beskrivelser af, anprisninger af, sågar vejledninger til gennemførelse af handlinger, der er strafbelagte, ikke udgør strafbar medvirken, hvis beskrivelsen ikke retter sig mod konkrete personer og forestående handlinger. De tekststykker, som han har forfattet og lagt op på hjemmesiden popcorn-time.dk, har hverken hver især eller samlet en sådan karakter, at de kan kvalificeres som medvirken til konkrete personers ophavsretlighedsbrud eller deres forberedelse hertil. Han har således ikke haft nogen form for kontakt, fællesskab eller forbindelse med nogen, der kan karakteriseres som ”udbydere” eller ”brugere” af Popcorn Time-programmet. Han har blot indlagt de omtvistede tekstafsnit på hjemmesiden til fri læsning. De links, der var lagt på hjemmesiden, var alene links til andre hjemmesider og ikke til programmer, der kunne downloades eller anvendes umiddelbart ved tryk på linket, hvorfor disse links ikke udgør medvirken til, at ikke nærmere konkretiserede ”udbydere” af Popcorn Time-programmet eventuelt måtte have overtrådt straffelovens § 299 b, ophavsretslovens § 2 og § 67 og de dertil knyttede EU-retlige regler.

Det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 at straffe ham for ytringerne på hjemmesiden popcorn-time.dk. Der var i perioden talrige beskrivelser af Popcorn Time-programmet i pressen, og der forekom også rosede omtale samt links til hjemmesider, hvorfra programmet kunne downloades. Linkene på hans hjemmeside har ikke anden karakter end en søgemaskine som f.eks. Google, der ved en almindelig søgning på ”Popcorn-time” giver 21 mio. hits, hvoraf rigtig mange er links direkte til hjemmesider, hvorfra programmet kan downloades.

Han har en lang række steder på sin hjemmeside gjort opmærksom på, at en bestemt anvendelse af det af ham beskrevne software kunne indebære, at brugeren overtrådte loven, og at sådan ulovlig brug skete på brugerens eget ansvar. En sådan sikring af, at læsere af tekststykkerne er opmærksomme på deres personlige ansvar, er forsætsudelukkende i den konkrete sag.

Til støtte for formildelsespåstanden har han anført, at der skal tages højde for gerningernes ukonkretiserede omfang og art, at han har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af de retsregler, der forbyder handlingens foretagelse, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 4, og at der er gået så lang tid, siden den strafbare handling blev foretaget, at anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig, jf. § 82, stk. 1, nr. 14.

Til støtte for frifindelsespåstanden vedrørende konfiskation har han anført, at indtjeningen på hjemmesidens reklamer ikke er udbytte af nogen forbrydelse, og at beløbet på 506.002,92 kr. derfor ikke har relation til en overtrædelse af straffelovens § 299 b eller ophavsretslovens § 2 eller § 67. Beløbet er indtjent ved, at personer på hjemmesiden har klikket på bannerreklamer, som intet har haft med film eller rettigheder at gøre. Reklamernes indhold har ligget uden for hans rådighed, idet Google ensidigt bestemmer disse. Der har i øvrigt ikke under sagen været nogen bevisførelse om sammenhængen mellem indtægterne og rettighedsbrud.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at anklageskriftet opfylder betingelserne i retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4. Beskrivelsen i forhold 1 og i de hertil knyttede forhold 2 og forhold 3 indeholder en kort beskrivelse af de forhold, der er rejst tiltale for, med sådan angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendig for en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse. T har på baggrund heraf haft reel mulighed for at vide, hvad tiltalen gik ud på, og har kunnet tilrettelægge sit forsvar.

T er med rette dømt for medvirken til ophavsretskrænkelser af særlig grov karakter efter straffelovens § 299 b, jf. ophavsretslovens § 76, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 2, stk. 1, jf. stk. 2 og stk. 3, nr. 3, jf. stk. 4, nr. 1, og § 67, jf. straffelovens § 23.

Det må efter landsrettens bevisresultat – sammenholdt med det af byretten anførte – lægges til grund, at brug af Popcorn Time-programmet som altovervejende hovedregel indebærer en krænkelse af ophavsretten.

kelse af ophavsretten, at T via sin hjemmeside popcorn.time.dk udbredte kendskabet til og brugen af Popcorn Time-programmet, at der med udgangspunkt i oplysningerne og links på hjemmesiden var en nem og hurtig vej til brug af programmet, at et meget stort antal brugere via hjemmesiden downloadede og benyttede Popcorn Time-programmet, og at T handlede med den fornødne tilregning. Landsretten tiltrådte, at T herved ved tilskyndelse, råd eller dåd havde medvirket til krænkelse af ophavsretten.

Når dette sammenholdes med, at T oprettede hjemmesiden med henblik på at samle oplysninger om Popcorn Time-programmet for derigennem at tjene penge på reklameindtægter, at han tilstræbte på en fængende og let forståelig måde at vejlede om, hvordan programmet fungerer, hvordan man bruger det, og hvordan man ved hjælp af en VPN-forbindelse kan sløre sin identitet under brugen, er der tale om en handlemåde, der samlet set må karakteriseres som strafbar medvirken. Han gav således råd og vejledning om fremgangsmåden i forhold til anvendelsen af det ulovlige program Popcorn Time, ligesom han lagde links til Popcorn Time-programmet på hjemmesiden, således at besøgende ved at klikke på et link kunne downloade det ulovlige program fra en anden hjemmeside. Herved forøgede han muligheden for, at andre ville anvende programmet og dermed krænke ophavsretten.

Indholdet af hjemmesiden kan samlet set ikke anses for beskyttet af retten til at ytre sig efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10. Teksterne på hjemmesiden kan ikke sammenlignes med artikler om Popcorn Time-programmet i medierne. I teksterne gav T råd og vejledning om brug af programmet. Han linkede endvidere til eksterne websites, hvorfra programmet kunne downloades, og vejledte om brug af VPN-forbindelser, så brugerne kunne skjule deres ulovlige handlinger. Hans formål var ikke journalistisk nyhedsformidling og debat, idet han oprettede hjemmesiden for at tjene penge på reklameindtægter.

For så vidt angår strafudmålingen bør det, henset til grovheden, den forholdsvis lange gerningsperiode og det utvivlsomt betydelige antal ophavsretskrænkelser, som T har medvirket til, samt den betydelige økonomiske vinding, som han har opnået, overvejes at fastsætte vilkår om samfundstjeneste. Der er på baggrund af sagens karakter og den forholdsvis lange gerningsperiode ikke grundlag for at nedsætte straffen efter straffelovens § 82, stk. 1, nr. 14. Der er endvidere ikke grundlag for at anvende § 82, stk. 1, nr. 4, idet T ikke har handlet i

undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse.

Til støtte for påstanden om konfiskation har anklagemyndigheden anført navnlig, at Ts erklærede formål med lovovertrædelsen var at tjene penge på reklameindtægter gennem etablering af en hjemmeside, som vejledte brugere om anvendelse af det ulovlige Popcorn Time-program. Der er herefter en sådan forbindelse mellem lovovertrædelsen og reklameindtægterne, at betingelserne for udbyttekonfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, er opfyldt. Såfremt Højesteret finder, at reklameindtægterne ikke kan konfiskeres som udbytte, bør T i stedet idømmes en tillægsbøde efter § 50, stk. 2.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T er fundet skyldig i medvirken til ophavsretskrænkelser af særlig grov karakter efter straffelovens § 299 b ved på sin hjemmeside www.popcorn-time.dk at have opfordret til brugen af programmet Popcorn Time, som anvendes til ulovlig streaming af film mv., at have vejledt om brugen heraf og at have indsat links til hjemmesider, hvorfra programmet kan downloades.

Sagen angår for det første, om dommen skal ophæves som følge af mangler ved anklageskriftets beskrivelse af de forhold, der er rejst tiltale for, jf. retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4. Hvis dommen ikke ophæves, angår sagen, om Ts anvisninger på hjemmesiden er strafbar medvirken efter straffelovens § 23 til andres ophavsretskrænkelser. I givet fald angår sagen tillige strafudmålingen, og om Ts indtægter fra reklamer på hjemmesiden kan konfiskeres efter straffelovens § 75, stk. 1.

Anklageskriftet og strafbar medvirken

T har anført, at dommen skal ophæves, da anklageskriftet ikke lever op til kravene i retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4, navnlig fordi det ikke i tilstrækkelig grad er konkretiseret, hvilke ophavsretskrænkelser han har medvirket til.

T har endvidere anført, at han skal frifindes. Han har henvist til bl.a., at hans anvisninger på hjemmesiden ikke udgør strafbar medvirken efter straffelovens § 23 til andres ophavsretskrænkelser, idet anvisningerne ikke var rettet mod konkrete udbydere eller brugeres ophavsretskrænkelser.

Som det fremgår, er der sammenhæng mellem Ts anbringender til støtte for påstanden om ophævelse af dommen og påstanden om frifindelse. Højesteret behandler derfor spørgsmålet om anklageskriftets udformning og spørgsmålet om strafbar medvirken sammen.

I anklageskriftet er det nærmere beskrevet, hvilke anvisninger på Ts hjemmeside som efter anklagemyndighedens opfattelse udgør strafbar medvirken til ophavsretskrænkelser. I anklageskriftet er det endvidere beskrevet, hvilke ophavsretskrænkelser Ts anvisninger på hjemmesiden vedrører. Forhold 1 angår ophavsretskrænkelser, som blev begået af udbydere af programmet, som ved hjælp af programmet gav almenheden adgang til film og tv-serier mv. Forhold 2 og 3 angår ophavsretskrænkelser, som brugere af programmet Popcorn Time begik ved at streame og dermed downloade de film og tv-serier, som var tilgængelige ved hjælp af dette program, og samtidig uploade dem og gøre dem tilgængelige for andre brugere.

Anklageskriftet angiver ikke de enkelte brugere og udbydere af programmet og de enkelte ophavsretskrænkelser.

Efter straffelovens § 23 straffes alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til en lovovertrædelse. Højesteret finder, at det i overensstemmelse med den almindelige forståelse af bestemmelsen er en betingelse for, at der kan straffes for medvirken efter § 23, at den lovovertrædelse, der medvirkes til, er konkretiseret.

T er i overensstemmelse med anklageskriftet dømt for ved sine anvisninger på hjemmesiden www.popcorntime.dk at have medvirket til udbyderes og brugeres ophavsretskrænkelser. Byretten og landsretten har i den forbindelse lagt til grund, at et stort antal brugere af Ts hjemmeside har downloadet og benyttet Popcorn Time-programmet, og at brugen af programmet som altovervejende hovedregel indebar ophavsretskrænkelser.

Højesteret finder, at de lovovertrædelser, som T er dømt for medvirken til, er tilstrækkeligt konkretiseret. Dette indebærer både, at anklageskriftets beskrivelse af lovovertrædelserne lever op til kravene i retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4, og at T kan straffes for medvirken til lovovertrædelserne, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Højesteret har herved lagt vægt på, at hans anvisninger på hjemmesiden var specifikt rettet mod brug af programmet Popcorn Time og dermed de film og tv-serier mv., som var tilgængelige ved hjælp af dette program. Det er herefter ikke afgørende, at der ikke foreligger oplysninger om de enkelte brugere og udbydere af programmet og de enkelte ophavsretskrænkelser.

Spørgsmålet er herefter, om Ts anvisninger på hjemmesiden udgør strafbar medvirken efter straffelovens § 23 til de nævnte ophavsretskrænkelser.

Som anført af byretten har T ved at anvende domænenavnet www.popcorn-time.dk på tydelig måde associeret sig med programmet Popcorn Time. Han har på hjemmesiden opfordret til brug af programmet og detaljeret beskrevet, hvordan det kan anvendes til streaming af film og tv-serier mv. Efter sin forklaring har han tilstræbt at beskrive dette på en let tilgængelig og fængende måde. Han har endvidere beskrevet, hvordan brugerne ved hjælp af et Virtual Private Network (VPN) kan skjule, hvad de downloader, og han har bistået brugerne med at få adgang til programmet Popcorn Time ved at indsætte links til hjemmesider, hvorfra det kan downloades. Han har forklaret, at formålet med hjemmesiden var at tjene penge på reklamer.

Byretten og landsretten har lagt til grund, at Ts handlinger har været velovervejede og klart har haft til formål at udbrede kendskabet til og brugen af Popcorn Time-programmet, og at han indså, at brugernes anvendelse som altovervejende hovedregel ville indebære krænkelse af ophavsretten.

Højesteret tiltræder, at T under disse omstændigheder forsætligt har medvirket til ophavsretskrænkelserne ved tilskyndelse, råd eller dåd, jf. straffelovens § 23. Højesteret er i den forbindelse enig med byretten og landsretten i, at hans ansvarsfraskrivelse ikke kan medføre, at denne medvirken er straffri.

Højesteret er endvidere enig i, at det indgreb i Ts ytringsfrihed, som domfældelsen indebærer, er tilstrækkeligt begrundet i hensynet til at beskytte andres rettigheder, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Ts påstande om ophævelse og frifindelse tages herefter ikke til følge.

Strafudmålingen

Da T er dømt for et stort antal ophavsretskrænkelser, og da han har opnået betydelige indtægter fra hjemmesiden, tiltræder Højesteret, at forholdene er henført under straffelovens § 299 b om ophavsretskrænkelser af særlig grov karakter.

Sager om overtrædelse af straffelovens § 299 b omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed. Nogle sager vil derfor skulle afgøres med en ubetinget straf, mens straffen i andre sager kan gøres helt eller delvis betinget med eller uden vilkår om samfundstjeneste. Ved sanktionsvalget må der tages hensyn til de konkrete omstændigheder, herunder antallet og grovheden af ophavsretskrænkelserne, i hvilket omfang tiltalte har opnået eller tilsigtet at opnå berigelse ved overtrædelserne, og til tiltaltes personlige forhold.

I den foreliggende sag må det i skærpende retning tillægges betydning, at T som nævnt medvirkede til et stort antal ophavsretskrænkelser, at han opretholdt og løbende opdaterede sin hjemmeside gennem en længere periode, og at han opnåede en betydelig berigelse. Der må i formildende retning lægges vægt på, at han ikke tidligere er straffet og har gode personlige forhold.

Under hensyn til, at der er tale om en ikke ukompliceret straffesag, som er behandlet i tre instanser, finder Højesteret, at den tid, der er forløbet, siden det strafbare forhold blev bragt til ophør i august 2015, ikke kan begrunde nedsættelse af straffen, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13 og 14.

T har forklaret, at han i forbindelse med oprettelsen af hjemmesiden fik at vide, at der muligt kunne være tale om strafbar medvirken, og at han valgte ikke at søge yderligere rådgivning. I hvert fald under disse omstændigheder finder Højesteret ikke grundlag for strafnedsættelse efter straffelovens § 82, stk. 1, nr. 4, om undskyldelig retsvildfarelse.

Højesteret finder efter en samlet vurdering, at straffen skal fastsættes til fængsel i 6 måneder, og at straffen skal gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste som bestemt af byretten.

Konfiskation

T har forklaret, at hans formål med at skrive om Popcorn Time-programmet på hjemmesiden var at opnå et stort antal besøgende og dermed reklameindtægter. Højesteret finder, at der er en så nær sammenhæng mellem hans strafbare handlinger og reklameindtægterne, at indtægterne skal konfiskeres i medfør af straffelovens § 75, stk. 1.

Konklusion

Højesteret stadfæster byrettens dom.

Sagsomkostninger

Efter omstændighederne, herunder behovet for en afklaring af rækkevidden af strafansvar for medvirken, skal statskassen betale sagens omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for landsretten. Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.